

Monotypia w szkole

Jak zadbać o właściwą atmosferę w pracy z dziećmi?

Na zajęciach plastycznych należy stworzyć warunki, które pozwolą dziecku na odkrywcze myślenie i działanie. Można to uczynić wieloma sposobami. Trzeba zadbać o atmosferę zajęć. Należy wzbogacać środki plastyczne jakimi dziecko wypowiada się w działaniu. Stosując różne techniki i formy działania, z których każda ma inne wartości ekspresyjne, dzieci mają możliwość poznania nowych problemów plastycznych oraz ich wzajemne powiązania.

Ważną sprawą jest rozwijanie wrażliwości widzenia, dostrzegania i odbioru, przeżywania i rozumienia otaczającej rzeczywistości. Należy więc kształcić umiejętność obserwacji, pamięci wzrokowej, dokonywania samodzielnej oceny zjawisk oraz wiązanie spostrzeżeń poprzez kontakt z różnymi przejawami rzeczywistości.

Należy zapoznać dzieci z podstawowymi dziedzinami sztuk plastycznych takimi jak: malarstwo, rzeźba, architektura i grafika. Nauczyciel powinien zwrócić uwagę na istnienie różnych sposobów przedstawiania, interpretowania rzeczywistości.

Zajęcia plastyczne są szczególną formą zajęć. Aby zrealizować hasło: „Każdy jest artystą” należy pracować z dziećmi w sposób przemyślany. W codziennym działaniu oznacza to, że:

- nie wolno stawiać przed dziećmi zbyt trudnych zadań,
- „każde zaplanowane zadanie musi być możliwe do zrealizowania i dawać pożądane efekty”¹
- nauczyciel powinien często chwalić uczniów za wysiłek i cieszyć się z najmniejszych osiągnięć,
- powinien szanować pracę dziecka,
- nie należy dawać gotowych wzorców do naśladowania,
- jeżeli sytuacja tego wymaga udzielać delikatnych wskazówek jak np. wzbogacić kompozycję,
- trzeba wzbudzać motywację do działania,
- urozmaicać poprzez wprowadzanie różnych technik działania, które są miłą niespodzianką dla uczniów,
- po zakończonej pracy zawsze wystawiać prace uczniów,
- wykonane prace wspólnie omawiać i oceniać.

¹ M. Daszyńska – Techniki graficzne powielane i odbijane s.13

Życzliwe uwagi nauczyciela na temat pracy dziecka, choćby nie do końca udanej dodają mu skrzydeł, wzmacniają jego motywację do pracy podnoszą jego samoocenę po prostu je cieszą.

Dzieci odczuwając życzliwość nauczyciela starają się pracować najlepiej jak potrafią. Łatwiej wówczas zechcą ujawniać świat marzeń i myśli w swojej twórczości plastycznej.

Uczniowie lubią pracować w zespole, grupie. Jest to bardzo dobra forma działania twórczego odpowiednia dla każdego wieku. Towarzystwo kolegów wyzwala energię dziecka, nawiązują się sympatie, nici porozumienia. Uczniowie są zainteresowani tym co się dzieje, dyskutują, obserwują, podglądają, a przez to uczą się od siebie nawzajem. Pomaga to w sposób naturalny, stopniowo, samodzielnie przekraczać typowe etapy rozwoju ekspresji plastycznej. Dlatego w pracowni nie można wymagać zbyt dużej dyscypliny, niszczy to fantazję i być może uniemożliwia kiełkowanie ciekawych pomysłów.

Stosowanie techniki monotypii na zajęciach plastyki

Zajęcia plastyczne służą między innymi do rozbudzania świadomości plastycznej dziecka. Można to uczynić wieloma sposobami. Jednym z nich jest wprowadzanie nowych technik. Na zajęciach plastycznych w klasach IV – VI można wprowadzić nowe techniki plastyczne i umożliwić uczniom ich zastosowanie w swojej twórczości.

Spośród wielu ciekawych technik graficznych można wprowadzić techniki graficzne. Spośród nich bardzo wdzięczną jest technika monotypii w różnych jej odmianach. Jest godna polecenia do pracy z dziećmi ze względu na to, że:

- daje możliwość otrzymania ciekawych, oryginalnych prac również dzieciom nie wykazującym zdolności plastycznych,
- zorganizowanie warsztatu graficznego na potrzeby technik monotypii nie wymaga zbyt dużych nakładów i jest możliwe do wykonania w każdej placówce szkolnej,

Wprowadzając nową technikę do pracy z dziećmi nauczyciel powinien zapoznać uczniów ze środkami technicznymi i wyrazowymi i ustalić kolejność wykonywania czynności. Pracę należy tak planować aby ją wykonać w ciągu jednego lub kilku zajęć. Przerwa nie powinna stwarzać przeszkód w kontynuowaniu pracy. W przypadku technik monotypii prace można podzielić na kilka etapów na przykład:

- zapoznanie z charakterystyką nowej techniki i zgromadzenie materiałów,
- opracowanie koncepcji,
- wykonanie matrycy,
- wykonanie odbitek, rycin.

Organizacja warsztatu

Techniki odbijane można realizować w każdej pracowni, można je wykonywać nawet w domu. Zanim przystąpi się do pracy należy zorganizować „warsztat”, pod tym pojęciem należy rozumieć pewien podstawowy zestaw przyborów i materiałów. Techniki graficzne również monotypia wymagają zachowania porządku i czystości na stanowisku pracy. Należy usuwać mokrymi ściereczkami kurz ze stołów. Narzędzia aby mogły dobrze służyć powinny być utrzymane w czystości, każda przerwa w pracy wymaga oczyszczenia ich z farby i zabezpieczenia.

Przygotowanie pracowni

O prawdziwej pracowni plastycznej w wielu szkołach można tylko pomarzyć. Jednakże dla usprawnienia własnej pracy można w klasie stworzyć wystarczające warunki do pracy z dziećmi. W tym celu należy:

- okryć stoły folią lub makulaturą, zaopatrzyć je w potrzebne narzędzia,
- wydzielić miejsce gdzie nadaje się farbę (pokrywa się wałek farbą i przenosi na szybę), które są wyposażone w szklane szyby do rozcierania farby wałek, szpachle, naczynie z farbą, z miejscem do rozkładania formy drukarskiej.
- przygotować pojemniki na zużyte materiały (makulaturę, ścinki),
- pojemniki na materiały do wykonywania matryc, narzędzia, farby, makulaturę, ścierki,
- wygospodarować szafę na narzędzia, materiały, matryce i gotowe lub rozpoczęte prace²

Narzędzia i materiały do wykonywania form drukarskich i odbijania

- Wałki gumowe do nadawania farby i odbijania,
- kostki introligatorskie, patyczki i tampony do odbijania,
- szpachle do wykładania farby,
- płyty szklane z oszlifowanymi brzegami o wymiarach na przykład 17cm*26cm,
- papiery w warunkach szkolnych wystarczą najbardziej dostępne na przykład: papier ksero i bloki rysunkowe lub techniczne; w niektórych

² M Daszyńska – Techniki graficzne powielane i odbijane s. 6-7

przypadkach można użyć papieru pakunkowego lub kolorowego w większości prac używamy papieru suchego,

- farby używane w warunkach szkolnych: drukarskie czarne i kolorowe, w pracy z dziećmi bezpieczniej stosować farby olejne artystyczne i plakatowe,
- materiały i środki ochronne, folie plastikowe, makulatura, ścierki z gazy, rękawiczki gumowe, fartuchy ochronne³

³ M. Daszyńska - Techniki graficzne powielane i odbijane s.10

BIBLIOGRAFIA

1. J. Catafal, C. Olivia – *Techniki graficzne*, Warszawa Arkady 2004
2. K Czarnocka – *Półtora wieku grafiki*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1962.
3. Małgorzata Daszyńska – *Techniki graficzne powielane i odbijane*,
4. Stanisław Stopczyk – *Spotkanie z grafiką*, Państwowe zakłady wydawnictw szkolnych, 1971.
5. K. Zwolińska Z. Malicki – *Mały słownik terminów plastycznych*, Wiedza Powszechna, 1974.